

РЕШЕНИЕ

№ 3110

гр. София, 21.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 79 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЦВ. М.

при участието на секретаря Т. Ц.
като разгледа докладваното от ЦВ. М. Гражданско дело № 20231110108327 по описа за 2023 година

Предявени са установителни иски с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ, вр. чл. 9 ЗПК, чл. 86, ал. 1 ЗЗД и чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД за признаване за установено съществуването на парични задължения в размер на сумите, както следва: 475,43 лв., представляваща главница по договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., отчитан по кредитна сметка № 11/27890368, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК - 20.10.2022 г. до окончателното плащане, 1 521,08 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г., 128,02 лв., представляваща мораторна лихва (лихвена надбавка за забава) за периода от 15.08.2021 г. до 20.09.2022 г., 457,02 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 21.09.2021 г. до 19.10.2022 г., както и 120,00 лв., представляваща разходи за уведомяване при изискуем кредит, за които суми по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК от 28.10.2022 г. и въз основа на нея изпълнителен лист от същата дата, поправени с разпореждане за отстраняване на очевидна фактическа грешка № 28366/21.02.2024 г. (съобразно допуснато в о. с. з. на 23.11.2023 г. уточнение на исковата молба в частта относно крайната дата на претенциите за договорна възнаградителна лихва в размер на 1 521,08 лв. и мораторна лихва (лихвена надбавка за забава) в размер на 128,02 лв).

Ищецът ..... твърди, че между него, в качеството на кредитодател, и ответницата Д. Д. К., в качеството на кредитополучател, е сключен договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., по силата на който е предоставил кредит в размер на 32 700 лв., при уговорен ГПР – 6,96 % и при условия, подробно описани в договора и общите условия към него, представляващи неразделна част от същия. Поддържа, че като падежна дата на погасителните вноски е определено 15-то число на месеца, като в периода от 15.11.2021 г. до 15.09.2022 г. ответницата е допуснала просрочие на 11 броя месечни погасителни вноски в общ размер на 3 923,04 лв., поради което на основание чл. 16.2 от общите условия, считано от 21.09.2022 г., кредитът е обявен за предсрочно изискуем, за което тя е уведомена лично. Претендира сумите, както следва: 475,43 лв. - главница, 1 521,08 лв. - договорна възнаградителна лихва за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г., 128,02 лв. - мораторна

лихва (лихвена надбавка за забава) за периода от 15.08.2021 г. до 20.09.2022 г., 457,02 лв. - мораторна лихва за периода от 21.09.2021 г. до 19.10.2022 г., както и 120,00 лв. - разходи за уведомяване при изискуем кредит. Претендира и разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответницата Д. Д. К. е подала отговор на исковата молба, с който оспорва исковете при твърдението за липса на валидна облигационна връзка между нея и ищеца, тъй като договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е недействителен поради противоречие със закона – ЗПК, ЗЗП и ЗЗД, а при условията на евентуалност поради нищожност на отделни негови клаузи. Посочва, че съобразно представения погасителен план във всяка една от отделните месечни погасителни вноски е включена и сума, дължима за застрахователна премия, за плащането на която не е постигнато съгласие в процесния договор за кредит. При условията на евентуалност, ако се приеме, че ответницата е сключила договор за застраховка, намира, че не е изпълнено изискването на чл. 10 ЗПК, доколкото липсва ясно разписана методика за формиране на посочения ГПР от 6,96 %, който е посочен единствено като абсолютна стойност. Намира за неясен начинът, по който приложимият лихвен процент по кредита от 6,30 % се съотнася към ГПР. Допълва, че ГПР не включва всички разходи, водещи до оскъпяването на кредита, известни на кредитора към момента на сключване на процесния договор, в т. ч. дължимата застрахователна премия за покупка на застраховка „Защита на плащанията“, поради което е налице нарушение на изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Счита, че неточното изчисляване на ГПР следва да се приравни на пълната липсата на такова. Пояснява, че таксите за допълнителни услуги, в случая застрахователната премия, е следвало да бъдат предвидени и в индивидуалния договор за кредит, сключен между страните. Твърди, че застрахователната премия представлява задължителен елемент от кредитната сделка, тъй като е включена в погасителния план без потребителят да има право на избор дали да сключи договор за застраховка или не. Ето защо, намира посоченият в договора ГПР за неправилно изчислен и заблуждаващ потребителя, поради което и процесният договор за кредит за недействителен на основание чл. 22 ЗПК. В тази връзка посочва, че дължи връщането само на чистата стойност на кредита без възнаградителна лихва и други такси. Оспорва претенцията на ищеца за сумата от 120,00 лв. за сторени разходи за уведомяване при изискуем кредит, доколкото липсват доказателства за направата на такива, както и основание за начисляването им. Оспорва претенцията за мораторна лихва при твърдението, че надхвърля размера на законната лихва. По изложените съображения моли предявените искове да бъдат отхвърлени като неоснователни. Претендира и разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

С определение от 02.10.2023 г. съдът е отделил за безспорно и ненуждаещо се от доказване между страните обстоятелството относно сключването на процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. с твърдяното съдържание.

От предметното съдържание на договора става ясно, че кредиторът ..... отпуска на кредитополучателя Д. Д. К. кредит за текущо потребление в размер на 32 700 лв., като същият подлежи на връщане съгласно погасителен план – Приложение № 1, представляващ неразделна част от договора. Уговорено е, че срокът за погасяване на кредита е 120 месеца, считано от датата на неговото усвояване, с падеж на отделните месечни вноски до 15-то число на месеца. В чл. 8 е предвидено, че кредитът се олихвява с променлив лихвен процент, който към момента на сключване на договора е 6,30 % годишно или 0,02 % на ден, формиран от стойността на референтен лихвен процент „среден лихвен процент“ в размер на 0,110 %, който при отрицателна стойност се приема със стойност 0, и фиксирана преференциална надбавка в размер на 6,190 %. Предвидена е и хипотеза на отпадане на приложимата преференциална надбавка, в който случай приложимият лихвен процент се

увеличава чрез увеличаване на надбавката до максимален размер, приложим при стандартни потребителски кредити, в размер на референтния лихвен процент към съответната дата и фиксирана стандартна надбавка в размер на 9,39 %. Съгласно чл. 9 от договора годишният процент на разходите по кредита е в размер на 6,96 %, като е уредена възможност за промяната му при настъпване на предпоставките, предвидени в общите условия. В клаузата на чл. 12 е отразено, че с подписването на договора кредитополучателят декларира своевременното предоставяне на преддоговорната информация по чл. 5 ЗПК, както и на общите условия за предоставяне на кредит за текущо потребление на физически лица, с оглед вземане на информирано решение за сключването му. Съгласно чл. 18 кредитополучателят заплаща такси съгласно Тарифата за лихвите, таксите и комисионните, които банката прилага по извършени услуги на клиента.

Неразделна част от договора за предоставяне на кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е примерен погасителен план и ГПР към него, според който отпусната главница от 32 700 лв. подлежи на връщане заедно с дължимата лихва в размер на 11 213,15 лв., застрахователната премия в размер на 2 902,80 лв. и таксата за обслужване на сметката в размер на 794,00 лв., при което общо дължимата сума по договора се равнява на 47 609,95 лв. Отразени са броят на погасителните вноски, техният размер и падеж, лихвеният процент за вноските, както и информация каква част от главницата и лихвата се погасява с всяка отделна вноска. Изрично под формата на забележка в края на документа е отразено, че сключването на договор за застраховка (с изключение на имуществена застраховка по жилищни и ипотечни кредити) не е задължително условие за получаване на кредита или за получаване на кредита при прилаганите/предоставените условия.

В чл. 16.1 от общите условия, също представляващи неразделна част от договора за кредит, се предвижда, че при забава на плащането на месечната вноска от деня, следващ падежната дата, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 %, а ако кредитополучателят погаси дължимата месечна вноска до седмия ден след падежната дата, надбавката за забава не се прилага. Според чл. 16.2 и чл. 16.3 от същите при допусната забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни, целият остатък от кредита става предсрочно изискуем, като целият непогасен остатък от главницата се олихвява със законната лихва по чл. 86 ЗЗД до окончателното погасяване на задължението. Съгласно чл. 17.2 изискуемият кредит се отнася в просрочие и се олихвява по реда на чл. 16.3 от общите условия.

С декларация от 08.04.2021 г. ответницата Д. Д. К. е потвърдила предоставянето от страна на банката на необходимата преддоговорна информация по чл. 5, ал. 2 ЗПК, както и на общите условия, прилагани по кредити за текущо потребление, относно потребителски кредит в размер на 32 700 лв. със срок от 120 месеца, лихвен процент от 6,30 %.

За обезпечаване на вземанията (главница, лихви и разноски) по договора за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е сключен и договор за залог от същата дата, с който се учредява залог върху пълния размер на сумата от 32 700 лв.

Представено е уведомление с изх. № 0090-20-01701/16.09.2022 г., с която ..... уведомява ответницата Д. Д. К., че поради забава в погасяване на задълженията по договор за банков кредит от 08.04.2021 г., отпуснат в размер на 32 700 лв., отчитан по сметка 0000000027890368, на основание общите условия към него, обявява кредита за изцяло предсрочно изискуем.

Видно от разписката за връчване, документът е връчен на адресата К. лично на 21.09.2022 г., който факт тя е удостоверила с подписа си.

От изслушаното и прието без оспорване от страните заключение на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза се установява, че банкова сметка с титуляр Д. Д. К. с IBAN: BG 57 STSA 9300 0027 499 631 е заверена на 08.04.2021 г. със сумата от 32 700 лв. с посочено основание „авт. усвояване КТП 27890368“, с което отпуснатият кредит по договор

за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е бил изцяло усвоен. Според експерта в периода от 15.04.2021 г. до 14.06.2022 г. от страна на кредитополучателя са платени суми в общ размер на 2 672,80 лв., с които изцяло са погасени 7 броя месечни погасителни вноски и част от 8-ма вноска с падеж – 15.08.2021 г., послужили за погасяване на главница в размер на 1 148,23 лв., както и на лихва в размер на 1 524,57 лв. Вещото лице е констатирано, че кредитът е редовно погасяван до 4-та вноска с падеж – 15.07.2021 г., след което е допусната забава в плащането на вноска с падеж – 15.08.2021 г., която е погасена едва на 10.01.2022 г. т. е. със забава от 148 дни, а на 14.06.2022 г. е заплатена още една сума в размер на 600 лв., с която е погасена вноска с падеж – 15.10.2021 г. (със забава от 242 дни) и част от вноска с падеж – 15.11.2021 г. Съблюдавайки извършените плащания, експертизата приема, че към 20.10.2022 г. (датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК) неплатени по договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. са сумите, както следва: 31 175,43 лв. – главница, от която: 2 219,84 лв. – вноски с настъпил падеж и 28 955,59 лв. – предсрочно изискуеми вноски, 1 735,62 лв. – договорна (възнаградителна лихва) за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г., 128,02 лв. – обезщетение за забава (лихвена надбавка за забава) за периода от 15.08.2021 г. до 20.09.2022 г. 242,48 лв. – мораторна лихва за периода от 21.09.2022 г. до 20.10.2022 г. и 120,00 лв. – такса разходи за уведомяване при предсрочно изискуем кредит по т. 5 от Тарифата, осчетоводена на 21.09.2022 г. Според вещото лице в случай, че при изчисляване на ГПР се включи и уговорената с договора стойност на застрахователните премии, същият би се равнявал на 8,58 %, т. е. с 1,62 % повече от уговорения такъв от 6,96 %. При изслушването си в о. с. з. на 23.11.2023 г. експертът заявява, че не е установил данни за начислена застрахователна премия по процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., респ. осчетоводяване на плащания на такава.

При така приетата за установена фактическа обстановка, съдът формира следните правни изводи:

По искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ, вр. чл. 9 ЗПК, чл. 86, ал. 1 ЗЗД и чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

Основателността на исковете се обуславя от установяване от ищеца наличието на следните предпоставки: 1/ сключването на договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. с твърдяното съдържание, по който на ответницата е предоставена претендираната сума за главница, а последната се е задължила да я върне в посочения срок ведно с уговорената възнаградителна лихва; 2/ изпълнение на падежа на задължението за връщане на сумата и на акцесорните вземания за лихва; 3/ валидно постигната уговорка за начисляване на наказателна лихва, имаща характерна на мораторна неустойка; 4/ поставяне на ответницата в забава; 5/ валидна уговорка за заплащане на такса за сторени разходи при изискуем кредит, както и направата на твърдения имуществен разход във връзка с неизпълнение на задълженията на ответницата по процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. и 6/ размера на вземанията.

В случая, съдът приема за безспорно установено по делото наличието на валидно възникнало облигационно правоотношение, чийто правопораждащ юридически факт е процесният договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., доколкото същият е представен в заверен препис по делото, заедно с общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление, представляващи неразделна част от него, които кредитополучателят изрично е декларирал, че е получил и приема заедно с преддоговорната информация по чл. 5 ЗПК, в какъвто смисъл е изричната клауза на чл. 12 от договора. Доколкото се касае за реален договор, неговото действие е обусловено както от постигането на съгласие между страните, така и от реалното предаване на кредитополучателя на сумата, предмет на договора. В случая, както сключването на договора за кредит, така и усвояването на отпуснатата сума по него са обстоятелства, които не се оспорват от ответницата, но също

така се потвърждават и от констатациите на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза, че на 08.04.2021 г. банковата сметка на Д. К. е заверена със сумата от 32 700 лв. с посочено основание „авт. усвояване КТП 27890368“. В тази връзка съдът намира за необходимо да отбележи, че доказателственото значение на счетоводните записвания на ..... следва от разпоредбите на 182 ГПК, предвид липсата на проведено по делото оспорване на редовността на воденото от ищеца счетоводство. Нещо повече, сам по себе си фактът, че в периода от 15.04.2021 г. до 14.06.2022 г. по договора са извършвани плащания в общ размер на 2 672,80 лв., както и, че изрично ответницата е признала част от задължението си за главница по него за разликата над сумата от 475,43 лв. до сумата от 31 175,43 лв., или за размера от 30 700 лв., представлява конклюдентно признание както относно сключването му, така и относно усвояването на заемната сума по него. Ето защо, за нея е възникнало и насрещното задължение за връщане на същата под формата на уговорените месечни погасителни вноски за главница и възнаградителна лихва при настъпване на съответните месечни падежи на всяка една от тях, съгласно погасителния план, представляващ неразделна част от него. По делото не се спори също така, че ответницата е неизправна страна по договора, за което свидетелства и заключението на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза, установило, че погасителна вноска с падеж - 15.08.2021 г. е била погасена едва на 10.01.2022 г., с което е допусната забава от 148 дни, което на основание чл. 16.2 от общите условия е обусловило правото на кредитора да го обяви за предсрочно изискуем. Ето защо, с оглед допуснатата забава с повече от 90 дни следва да се приеме, че обстоятелствата, обуславящи предсрочната изискуемост на кредита, са налице, като видно от представеното уведомление от 16.09.2022 г., надлежно получено от ответницата на 21.09.2022 г., изявлението на банката в този смисъл надлежно е достигнало до нея още преди подаване на заявлението по чл. 417 ГПК – 20.10.2022 г. Нещо повече, дори това да не беше така, няма пречка обявяването на кредита за предсрочно изискуем да бъде извършено и в хода на исковото производство по реда на чл. 422 ГПК, като изявлението на банката за обявяване на кредита за предсрочно изискуем може да бъде инкорпорирано в исковата молба или в отделен документ, който е представен като приложение към нея. В тези случаи изявлението поражда правните си последици с връчване на препис от исковата молба и приложенията към нея на ответника – кредитополучател, ако са налице предвидените в договора за кредит обективни предпоставки за загубване на преимуществото на срока. Упражняването на това потестативно право на банката и настъпването на предсрочната изискуемост на кредита в хода на исковото производство представляват факт от значение за съществуването на претендираното право на вземане за главница и възнаградителна лихва, който следва да бъде съобразен от съда на основание чл. 235, ал. 3 ГПК. В случая, уведомлението от 16.09.2022 г. е представено като приложение към исковата молба и видно от разписката за връчване препис от него е получен от ответницата в хода на процеса - на 17.08.2023 г.

На следващо място, доколкото страна по процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., в качеството му на кредитополучател, е физическо лице, за което няма данни и не се твърди да е действало в рамките на своя професионална или търговска дейност и предвид предмета на сделката, то в случая договорната обвързаност между страните попада в обхвата на дефинитивната норма на чл. 9, ал. 1 ЗПК (Обн. в ДВ бр.18 от 05.03.2010 г., в сила от 12.05.2010 г.) и спрямо същата са приложими специалните изисквания към съдържанието на договора за потребителски кредит, а наред с това и специалната защита на потребителя, регламентирана в ЗЗП (Обн. В ДВ бр. 99 от 09.12.2005 г., в сила от 10.06.2006 г.) – арг. § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП, който въвежда разпоредбите на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Нещо повече, при извършване на преценка относно действителността на договора за кредит съдът не е обвързан от посочените от ответника основания, доколкото нормите,

уреждащи нищожността са от императивен характер и за тях съдът следи служебно предвид действието на чл. 6, § 1 от горната Директива. Ето защо, следва да се извърши цялостна проверка за наличие на основания за недействителност на сключения договор за потребителски кредит, която проверка се обхваща от пределите на чл. 22 ЗПК. Съгласно посочената разпоредба когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9 от същия, договорът за потребителски кредит е недействителен.

Съгласно разпоредбата на чл. 10, ал. 1 ЗПК договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра – по един за всяка от страните по договора. В чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК се предвижда, че договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. Същевременно в чл. 19 ЗПК е предвидено, че годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. и тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит и се изчислява по формула съгласно приложение № 1, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания.

В случая, процесният договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е сключен в писмена форма, написан е ясно, четливо и на разбираем език, като не е доказано той или приложенията към него, да са изготвени със шрифт, по-малък от изискуемия от закона - 12, поради което за кредитополучателя съществува обективна възможност да възприеме текста на договора и да се запознае със съдържанието му. Изрично с декларацията от 08.04.2021 г. ответницата К. е декларирала получаването на преддоговорната информация по чл. 5, ал. 2 ЗПК, както и на общите условия, прилагани по кредити за текущо потребление на ....., които са подписани от нея на всяка страница, с което изискването на чл. 11, ал. 2 ЗПК също е спазено. В самия договор е посочен общият размер на кредита – 32 700 лв., както и условията за усвояването му, уговорен е променлив лихвен процент – 6,30 % годишно или 0,02 % на ден, както и годишен процент на разходите по кредита – 6,96 %. Неразделна част от него е и погасителен план и ГПР, подписан от кредитополучателя, в който уговорените вноски са ясно и точно посочени, като става ясно каква част от тях е за главница, съответно за възнаградителна лихва, както и какъв е глобалният размер на вноската, респ. датата на падежа на всяка една от тях, както и общо дължимата сума по кредита. Съдът намира за неоснователно възражението на ответницата за недействителност на целия договор за кредит поради допуснато нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, обосновано с твърдението за липса на яснота относно начина на формиране на годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит. Действително, дължимата застрахователна премия по договор за застраховка на плащанията представлява разход, пряко свързан с договора за кредит, поради което принципно нейната стойност следва да намери отражение в размера на годишния процент на разходите, наред с уговорената възнаградителна лихва. В случая обаче, при внимателно проследяване на клаузите на договора за кредит, не се установява наличието в него на клауза, обективизираща сключен застрахователен договор „Сигурност на плащанията“ с ответницата, в изпълнение на който тя да дължи заплащането на застрахователна премия като част от всяка отделна месечна погасителна вноска, наред с вземанията за главница и лихва. От страна на ищеца изобщо не се излагат твърдения за сключването на застрахователен договор с такъв предмет, поради

което и не представя отделен сертификат, полица или друг документ, който да го обективира. Нещо повече, изслушаната по делото съдебносчетоводна експертиза не е установила данни в счетоводството на ..... за начислена застрахователна премия по процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., респ. осчетоводяване на извършени плащания от кредитополучателя, които да са отнесени за погасяването на такава. Ето защо, няма основание да се приеме, че стойността на застрахователната премия представлява отделен компонент, който също е следвало да се включи при изчисляване на посочения в договора ГПР – 6,96 %. В случая, в подкрепа на такъв извод е и констатацията на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза, че в случай, че уговорената с погасителния план стойност на застрахователните премии от 2 902,80 лв. се вземе предвид при изчисляване на годишния процент на разходите, той би се равнявал на 8,58 %, т. е. повече от уговорения такъв от 6,96 %. В тази връзка следва да се отбележи, че представеният по делото погасителен план и ГПР е примерен, поради което сам по себе си фактът на посочване в него на отделно перо за застрахователни премии, не означава, че договор с такъв предмет реално е бил сключен. Следва да се отбележи още, че изрично в документа е направено отбелязване, че сключването на договора за застраховка не е задължително условие за получаване на кредита при предлаганите условия, освен ако не се касае за имуществена застраховка по жилищни и ипотечни кредити, какъвто настоящият случай не е. Ето защо, съдът приема, че процесният договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е сключен при спазване на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, а релевираното от ответницата възражение в обратния смисъл е неоснователно.

При това положение на по-нататъшно изследване подлежат въпросите относно размера на отделните вземания за главница, лихви и разноси, както и дали е неравноправност на отделни клаузи в потребителския договор.

Неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 10 и т. 12 ЗЗП е клаузата в договора, с която е постигнато съгласие дължимата от кредитополучателя цена по възмездния договор за банков кредит да се формира от два компонента базов лихвен процент (БЛП) с точно определен към датата на подписване на договора размер в проценти и договорна надбавка, с възможност за промяна на цената (лихвата), обусловена от промяна на БЛП, но при липса на ясна методика и условия за промяната, доведена до знанието на кредитополучателя. Нищожна съгласно чл. 146 ЗЗП е тази клауза и в частта, даваща право на банката - кредитор да променя едностранно лихвата при промяна на БЛП, както и в частта, определяща дължимата към момента на сключване на договора лихва, включваща БЛП и договорна надбавка в определен размер, която представлява дължимата от кредитополучателя цена по договора за кредит, тъй като те не задължават банката да намалява БЛП при намаляване на индексите, предвидени в договора за кредит, което води до несъответствие с общото изискване за добросъвестност, а механизмът за формиране на дължимата лихва води до увеличаване цената на услугата, без да е договорена възможност потребителят да се откаже от договора – арг. чл. 143, ал. 2, т. 12 ЗЗП. Съгласно цитираната разпоредба, неравноправна клауза е тази, която дава право на търговеца или доставчика да увеличава цената, без потребителят да има право в тези случаи да се откаже от договора, ако окончателно определената цена е значително завишена в сравнение с цената, уговорена при сключването на договора. Посочените клаузи от договора са неравноправни и по смисъла на чл. 146, ал. 2 ЗЗП, тъй като не са индивидуално договорени – представляват клаузи от индивидуален договор, изготвени предварително от търговеца и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им. В случая, съдът като съобрази клаузите на чл. 8 от договора за кредит и чл. 5 от общите условия към него относно начина на формиране на лихвата по кредита, възможността за предоговаряне на определени части, предвидената едностранна промяна на лихвения процент и промяна на лихвата по кредита, но само в посока увеличение при промяна на стойността на пазарния индекс - бенчмарк или индекс и/или индикатор, комбинация от такива индекси и/или индикатори и/или изравнителна

надбавка/дисконт, като в случаите на отрицателна стойност на индекса не е предвидена реципрочна възможност за намаление на лихвата, както и липсата на посочване в договора за кредит на максимален размер на лихвения процент, като той се формира автоматично, без да е необходимо допълнително споразумение между страните, от сбора на фиксираната надбавка и променлив лихвен индекс, и възможността банката едностранно да променя условията, при които следва да преизчислява размера на вноската, съдът приема, че тези клаузи са неравноправни по смисъла на чл. 143, т. 10 и т. 12 ЗЗП и затова нищожни съгласно чл. 146 ЗЗП, тъй като липсва ясна методика и условия за промяната, която да е доведена до знанието на кредитополучателя. От страна на ищеца не се представени доказателства в обратна насока за индивидуално договаряне на посочените клаузи между страните. В същото време обаче, по делото няма данни банката да е променяла едностранно лихвата при настъпване на предпоставките, предвидени в чл. 5.1 от общите условия, поради което приетата от съда нищожност на клаузата за договорна лихва не обхваща частта, определяща дължимата към момента на сключване на договора такава, доколкото приложим по време на действието на договора е бил уговореният от страните първоначален промоционален лихвен процент – 6,30 %. Възприемането на извод за цялостна недължимост на вземането за възнаградителна лихва, би бил в противоречие с възмездния по дефиниция характер на договора за кредит – в този смисъл е решение № 92/09.09.2019 г. по т. д. № 2481/2017 г., II т. о. на ВКС, с което се приема, че лихвата по договора за кредит следва да се определи съобразно лихвения процент при сключване на договора, който следва да се счита фиксиран за целия срок на договора.

На следващо място, съдът намира, че е налице нищожност и на клаузата за санкционираща лихва по чл. 16.1 от общите условия, която предвижда, че при забава на плащането на месечната вноска от деня, следващ падежната дата, определена в договора, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 %. Според разясненията, дадени с ТР № 3 от 27.03.2019 г. по тълк. дело № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС, уговорената в договора лихва е възнаграждение за предоставянето и ползването на паричната сума за срока на договора. Предсрочната изискуемост има гаранционно – обезпечителна функция съгласно чл. 71 ЗЗД, независимо че съдържа и елемент на санкция. Изменението на договора поради неизправност на заемополучателя има за последица загуба на преимуществото на срока при погасяване на задължението (чл. 70, ал. 1 ЗЗД) за длъжника. Упражненият избор от кредитора да иска изпълнението преди първоначално определения срок поради съществуващия за него риск преустановява добросъвестното ползване на паричната сума от длъжника, поради което уговореното възнаграждение за ползване за последващ период – след настъпване на предсрочната изискуемост, не се дължи. Уредбата на предсрочната изискуемост по договора за банков кредит в чл. 432, ал. 1 ТЗ е изрична относно размера на вземането на кредитора – „предсрочно връщане на сумата по кредита“ и изключва заплащането на възнаграждение в размер на уговорените за срока на договора лихви. Разграничение между предоставената сума по кредита и дължимите суми при предсрочна изискуемост на вземането е направено и в нормите на чл. 60, ал. 2 от Закона за кредитните институции (изм. ДВ бр. 59/2016 г.) и чл. 46, ал. 3 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (ДВ бр. 59/2016 г.). С волеизявлението за обявяване на предсрочна изискуемост кредиторът иска изпълнение веднага на основното задължение по договора – за връщане на заетата парична сума и поставя длъжника в забава, поради което по правилото на чл. 79, ал. 1 ЗЗД искането за изпълнение може да се кумулира с искане за обезщетение за забавата.

В случая, въпреки че с клаузата на чл. 16.1 от общите условия е уговорено именно обезщетение за забава във вид на мораторна неустойка, като основен компонент, формиращ обезщетението за забава, е договореният лихвен процент по кредита, т. е. възнаградителната

лихва, с втори компонент – надбавка за забава в размер от 10 %. Следователно, при обявяване на кредита за предсрочно изискуем се стига до резултат, при който длъжникът ще дължи както възнаградителната лихва по договора, макар и същата да е посочена като компонент от мораторното обезщетение, така и допълнителна надбавка за забава. Наред с това, липсва съразмерност между санкционните последици и тежестта на неизпълнението, релевантно за настъпване на предсрочната изискуемост, доколкото клаузата на чл. 16.1 поставя длъжника в значително по-неблагоприятно положение спрямо кредитора, който може да се позовава на нея винаги, когато длъжникът забави плащания по кредита с повече от 90 дни, дори забавата да е частична или да касае само акцесорни задължения. Ето защо посочената клауза на чл. 16.1 от общите условия е неравнопоставена и искът за мораторна лихва (лихвена надбавка за забава) в размер на 128,02 лв., следва да бъде отхвърлен само на това основание.

Както се посочи по-горе, процесният договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г. е обявен за предсрочно изискуем, като считано от получаване на уведомлението за това – на 21.09./2022 г., ответницата Д. Д. К. е загубила преимуществото на уговорения в погасителния план и ГПР краен срок за изпълнение – 08.04.2031 г., поради което за нея се е породило насрещното задължението да върне сумите по него. От нейна страна не се твърди, а и не се доказва да е изпълнила точно задълженията си за заплащане на дължимите суми, което означава, че е налице основание за ангажиране на отговорността ѝ по отношение на претенциите за главница, както и договорна и мораторна лихва, с изключение на тази за лихвена надбавка за забава в размер 128,02 лв., която съдът счете за недължима. Съгласно заключението на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза към 20.10.2022 г. (датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК) размерът на същите се равнява на сумите, както следва: 31 175,43 лв. – главница, 1 735,62 лв. – договорна (възнаградителна лихва) за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г. и 242,48 лв. – мораторна лихва за периода от 21.09.2022 г. до 20.10.2022 г.

Ето защо, предявените иски с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ, вр. чл. 9 ЗПК за главница в размер на 475,43 лв., която е предмет на разглеждане по настоящото дело, както и за договорна възнаградителна лихва в размер на 1 521,08 лв. за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г. са основателни и следва да се уважат изцяло.

Посочената сума за главница в размер на 475,43 лв. следва да се присъди ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК - 20.10.2022 г. до окончателното плащане.

По отношение на акцесорното вземане за мораторна лихва в размер на 457,02 лв., начислено за периода от 21.09.2021 г. до 19.10.2022 г., вещото лице е достигнало до извод, че то възлиза в размер на 242,48 лв., до който предявеният иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД е основателен и следва да се уважи, като се отхвърли за разликата до пълния предявен размер от 457,02 лв., или за размера от 214,54 лв.

Що се отнася вземането на ищеца разходи при изискуем кредит в размер на 120,00 лв., претендирани под формата на претърпени имуществени вреди вследствие неизпълнение на задълженията по процесния договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., прави впечатление, че за установяване на направата на този разход ищецът се позовава единствено на представеното от него приложение № 3 – такси по кредити за текущо потребление. Съдът намира обаче, че сам по себе фактът на счетоводно отразяване от страна на ....., че този вид разход, не е достатъчно, за да се приеме, че той действително е направен в твърдения размер от 120,00 лв., още повече, че част от основанието на тази претенция е и реалното извършване на същия, претендиран под формата на направени имуществени вреди, което в случая не е доказано.

Ето защо, предявеният иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД за сумата от 120,00 лв., представляваща разходи за уведомяване при изискуем кредит,

не е доказан, поради което е неоснователен и следва да се отхвърли изцяло.

По отговорността за разноски:

В съответствие със задължителните разяснения, дадени с т. 12 на ТР № 4/18.06.2014 г. по тълк. дело № 4/2013 г., ОСГТК, ВКС, съдът следва да се произнесе по разпределението на отговорността за разноски в заповедното и исковото производство. При този изход на спора – частична основателност на предявените искове, право на разноски има всяка от страните, съразмерно с уважената, респ. отхвърлената част. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК в полза на заявителя - ищец следва да се присъдят сторените разноски в производството по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав, както и в исковото производство, съразмерно с уважената част от исковете, които съответно възлизат на 708,09 лв. – платена държавна такса и юрисконсултско възнаграждение, както и на 343,14 лв. – платена държавна такса, депозит за ССЧЕ и юрисконсултско възнаграждение. Тук следва да се отбележи, че внесената от ищеца държавна такса по исковата молба, съразмерно с прекратената част от делото, следва да остане за негова сметка, тъй като причината за прекратяването не се дължи на поведението на ответницата. Изрично с разпореждането от 12.01.2023 г. (л. 28 от заповедното дело) заповедният съд е указал на ищеца, че следва да предяви иск за установяване на вземанията си срещу длъжника за посочените в мотивната му част суми, които единствено са били оспорени, поради което няма основание да се приеме, че внесената държавна такса по един изначално недопустим иск следва да се възложи в тежест на ответницата. Съдът определи в минимален размер юрисконсултското възнаграждение на заявителя - ищец в двете съдебни производства на основание чл. 78, ал. 8 ГПК (изм. ДВ, бр. 8 от 2017 г.), вр. чл. 37 от Закон за правната помощ и съответно чл. 26 от Наредбата за заплащането на правната помощ (по отношение на юрисконсултското възнаграждение в заповедното производство) и чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ (по отношение на юрисконсултското възнаграждение в исковото производство), като съобрази вида и обема на извършената дейност от процесуалния му представител, както и фактическата и правна сложност на делото, приключило в рамките на едно открито съдебно заседание. На основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАДв. ищецът - заявител следва да бъде осъден да заплати сумите, както следва: полза на адв. М. Л. – сумата от 68,49 лв., представляваща адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство в хода на исковото производство, съразмерно с отхвърлената част от исковете, както и в полза на адв. К. Б. – сумата от 5,54 лв., представляваща разноски за адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство в хода на производство по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав, съразмерно с отхвърлената част от исковете, оспорена от длъжника. В случая, няма основание да се приеме, че в полза на процесуалните представители на ответницата – длъжник следва да се определи адвокатското възнаграждение за всеки един от предявените искове поотделно, както се претендира от тях с представените списъци по чл. 80 ГПК. Това е така, тъй като съгласно задължителната практика на ВКС, възприета с Определение № 60345/11.10.2021 г. по ч. гр. д. № 3103/2021 г., III г. о. и Определение № 10/13.01.2020 г. по ч. гр. д. № 4908/2019 г., III г. о., размерът на адвокатското възнаграждение следва да се определи върху общия материален интерес по делото, а не за всеки иск по отделно. В същия смисъл е и Определение № 29/20.01.2020 г. по ч. т. д. № 2982/2019 г. на ВКС, II т. о., в което е направено и разграничение, че когато с една искова молба са предявени от един ищец срещу определен ответник в обективно кумулативно съединение оценяеми искове, интересът, върху който следва да се определи минималният размер на адвокатското възнаграждение, е сборът от цената на всички искове.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявените от ....., ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: ..., срещу Д. Д. К., ЕГН *****, с адрес: ....., кумулативно обективно съединени установителни искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ, вр. чл. 9 ЗПК, чл. 86, ал. 1 ЗЗД, че Д. Д. К. дължи на ..... сумите, както следва: **475,43 лв.**, представляваща главница по договор за кредит за текущо потребление от 08.04.2021 г., отчитан по кредитна сметка № 11/27890368, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК - 20.10.2022 г. до окончателното плащане; **1 521,08 лв.**, представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 03.11.2021 г. до 20.09.2022 г., както и **242,48 лв.**, представляваща мораторна лихва за периода от 21.09.2021 г. до 19.10.2022 г., за които суми по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК от 28.10.2022 г. и въз основа на нея изпълнителен лист от същата дата, поправени с разпореждане за отстраняване на очевидна фактическа грешка № 28366/21.02.2024 г., като **ОТХВЪРЛЯ** иска за мораторна лихва (лихвена надбавка за забава) в размер на 128,02 лв. за периода от 15.08.2021 г. до 20.09.2022 г.; иска за мораторна лихва за периода от 21.09.2021 г. до 19.10.2022 г. за разликата над уважения размер от 242,48 лв. до пълния предявен размер от 457,02 лв., или за размера от 214,54 лв., както и иска за разходи за уведомяване при изискуем кредит в размер от 120,00 лв.

ОСЪЖДА Д. Д. К., ЕГН *****, с адрес: ..... да заплати на ....., ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: ..., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **708,09 лв.**, представляваща разноси в производството по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав, както и сумата от **343,14 лв.**, представляваща разноси в исковото производство.

ОСЪЖДА ....., ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: ... да заплати в полза на адв. М. Л. Л., ЕГН *****, с адрес на кантората: ....., на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв., сумата от **68,49 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство в исковото производство, както и в полза на адв. К. И. Б., ЕГН: *****, с адрес: ....., на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв., сумата от **5,54 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство в производството по ч. гр. дело № 56916/2022 г. по описа на СРС, 79 състав.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____